28/01/2020

26 έτη από την κοίμηση του Μητροπολίτου Κυρηνείας Γρηγορίου

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 26 ετών από την κοίμηση του αοιδίμου Μητροπολίτου Κυρηνείας κυρού Γρηγορίου, παραθέτουμε σύντομο αφιέρωμα το οποίο δημοσιεύτηκε το 1994 στο περιοδικό «Εκκλησία» της Εκκλησίας της Ελλάδος. Το κείμενο που παραθέτουμε το δημοσίευσε ο τότε φοιτητής της Θεολογικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Ιωάννης Γ. Χατζηουρανίου νυν Επίσκοπος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος.

Μετὰ ἀπὸ μακρὰν περίοδο δοκιμασίας τῆς ὑγείας του κοιμήθηκε τὴν Παρασκευὴ 28 Ἰανουαρίου 1994 ὁ Μητροπολίτης Κυρηνείας Γρηγόριος.

Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία ἐψάλη τὴν ἑπομένη ἀπὸ τὸν ἱερὸ ναὸ Παναγίας Εὐαγγελιστρίας Παλλουργιώτισσης στὴ Λευκωσία, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπίσκοπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου, συμπαραστατουμένου ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τὸν ἐκπρόσωπο τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, Μητροπολίτη Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνό. Ἐπίσης συμμετεῖχαν οἱ Πανοσιολογιώτατοι Καθηγούμενοι τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ι. Μητροπόλεως Κυρηνείας Ἀρχιμ. π. Παῦλος Μαντοβάνης καὶ ἄλλοι ἀξιωματοῦχοι κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ὅπως ἐπίσης καὶ κληρικοὶ τῆς Ἱερᾶς

Μητροπόλεως Κυρηνείας. Παροῦσες ἦταν καὶ ὅλες οἱ Ἀρχὲς μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας κ. Γλ. Κληρίδη καὶ τὴ Δήμαρχο τῆς πόλης τῆς Κυρηνείας κ. Ἔλλη Λεπτοῦ.

Ἐπικήδειο λόγο ἐξεφώνησε ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ τοποτηρητὴς τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου Κυρηνείας. Ὁ Μακαριώτατος μεταξὺ ἄλλων τόνισε: «Θλίψει βαθύτατη ὠδεύσαμε σήμερον εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον χῶρον διὰ νὰ προπέμψωμεν εἰς τὴν αἰωνιότητα ἕν ἀκόμη θύμα τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς. ... Καὶ ὄντως ὁ ἀείμνηστος ἀδελφὸς ὑπῆρξε θύμα τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς, διότι ὁ πόνος καὶ τὸ ἄγχος, ποὺ προκάλεσαν αἱ συνέπειαι αὐτῆς τῆς εἰσβολῆς καὶ τῆς κατοχῆς, ἡ προσφυγοποίησις ὁλοκλήρου του πληρώματος τῆς Μητροπολιτικῆς του περιφερείας, αἱ καθ' ἡμέραν ἀναφερόμεναι συλήσεις καὶ βεβηλώσεις τῶν ἱερῶν ναῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ συνεχὴς διάψευσις τῶν ἐλπίδων τόσον τοῦ ἰδίου ὅσον καὶ τοῦ λαοῦ περὶ ἐπανόδου, εἰς τὰς πατρογονικάς ἑστίας, ὅλα αὐτὰ ὀλίγον κατ'ὀλίγον κατέτρωσαν τὰς σωματικάς τοῦ δυνάμεις καὶ τὸν ὁδήγησαν προώρως εἰς τὴν κλίνην τῆς ἀσθενείας καὶ τελικῶς εἰς τὸν θάνατον τοῦ σώματος» (Βλ. Ἐφημ. «Φιλελεύθερος» 30-1-1994).

Ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Κυρηνείας Γρηγόριος γεννήθηκε τὸ 1922 στὸ χωρίο Κοιλίνια τῆς ἐπαρχίας Πάφου. Τὸ 1937 ἀκολούθησε τὸ δρόμο τῆς μοναστικῆς πολιτείας ὡς δόκιμος μοναχὸς στὴν Ἱερὰ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Κύκκου.

Τὸ 1952 ἦρθε γιὰ σπουδὲς στὴν Ἀθήνα. Σπούδασε Θεολογία στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐνῶ παράλληλα ἦταν ἐφημέριος στὸ παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, στὸ Γερουλάνειο νοσηλευτικὸ ἵδρυμα (συμβολὴ τῶν ὁδῶν Ναυαρίνου καὶ Χάρ. Τρικούπη). Μετὰ τὴν λήψη τοῦ πτυχίου τῆς Θεολογίας, παρακολούθησε μαθήματα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου στὴν Νομικὴ Σχολὴ τοῦ ἴδιου Πανεπιστημίου.

Τὸ 1962 ἐπέστρεψε στὴν Κύπρο, ὅπου ὑπηρέτησε τὸν πρῶτο καιρὸ ὡς Ἱεροκήρυκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου. Ἀπὸ τὸ 1963 μέχρι τὸ 1974 διετέλεσε Καθηγητὴς στὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου «Ἀπόστολος Βαρνάβας». Τὸ τελευταῖο ἔτος (1973-74) ἀνέλαβε καὶ τὴ διεύθυνση τῆς σχολῆς.

Στὶς 30 Μαρτίου 1974 ἐξελέγη διὰ βοῆς κλήρου καὶ λαοῦ, Μητροπολίτης Κυρηνείας, Ὑπέρτιμος καὶ Ἐξάρχος Καραβᾶ καὶ Λαπήθου. Τὴν ἑπομένη, 31 Μαρτίου, χειροτονήθηκε καὶ ἐνθρονίστηκε Ἐπίσκοπος στὸν Καθεθρικό ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, στὴν Λευκωσία. Τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῆς Χειροτονίας προέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος συμπαραστατούμενος ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολίτες Πάφου, Κιτίου, Λεμεσοῦ, καὶ Μόρφου καὶ τὸν

Χωρεπίσκοπο Σαλαμίνος. Μεταξὺ ἄλλων ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος ὑπογράμμισε καὶ τὰ ἑξῆς, προσφωνώντας τὸν νέο Ἐπίσκοπο: «Πεποίθαμεν, ἀγαπητὲ Ἀδελφέ, ὅτι τῆς τιμῆς ταύτης θὰ φανῆς ἄξιος καὶ τὸ Χριστεπώνυμον αὐτῆς Πλήρωμα θὰ εὕρουν τὸν οἷον προσεδόκουν. ... Τὸ ἔργον σου θὰ εἶναι συνεχὴς ἀγὼν πρὸς παντοίας κατευθύνσεις. Ἀλλ'ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου καὶ (προ)χώρει μετὰ θάρρους εἰς το στάδιον τοῦ ἀγῶνος. Στηρίζων τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν ἐνδυμοῦντά σε Χριστόν, "ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγώνα τῆς πίστεως, διώκων δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομόνην, πραότητα"». [«Ἀπόστολος Βαρνάβας» 3-4 (1974) σελίδες 106-107].

Συγκινημένος ὁ νέος Μητροπολίτης Κυρηνείας, ἀπαντώντας, τόνισε τὰ ἑξῆς: «Ὑποκλινόμενος μετὰ δέους ἐνώπιόν τῶν ἀνεξερευνήτων βουλῶν τοῦ Θεοῦ, τοῦ κατ'ἀνεξιχνίαστον τρόπον οἰκονομήσαντος κατ'ἐμέ, ἀναλαμβάνω τὴν βαρείαν ταύτην ἀποστολήν, ἐπαναλαμβάνων μετὰ τοῦ μεγάλου τῆς Ναζιανζοῦ ποιμένος Γρηγορίου: «ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης, Αὐτὸς κρατήσειε τῆς χειρός μου τῆς δεξιᾶς καὶ ἐν τῇ βουλῇ Αὐτοῦ ὁδηγήσοι μέ». Ταυτόχρονα, ὑποσχόταν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων «... τοῦ Ὀρθόδοξου Ἕλληνος Ἐπισκόπου αἱ ἐπιδιώξεις καὶ οἱ ὁραματισμοὶ δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸν ἁγιασμὸν καὶ τὴν ἐπὶ τὸν κρεῖττον πνευματικὴν κατὰ Χριστὸν προκοπὴν τοῦ ποιμνίου του, ἀλλ'ἐκτείνονται καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν καλλιέργειαν καὶ διαφώτισιν αὐτοῦ. ... Χριστὸς καὶ Ἑλλὰς ἔσονται μοὶ οἱ πόλοι, περὶ οὗς θὰ στρέφεται ἡ ὅλοι ποιμαντική μου ἀποστολή. Ἡ διαφύλαξις ἀφ΄ἑνὸς ἀπαραχαράκτου τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ ἡ διὰ ταύτης καλλιέργεια καὶ ἀναγέννησις τοῦ λαοῦ, καὶ ἀφ'ἑτέρου ἡ διατήρησις τῆς ἑλληνικότητος καὶ ἀκεραιότητος τῆς Νήσου ἡμῶν θὰ ἀποτελῶσι τὸν στόχον τῆς ἐθνικοθρησκευτικῆς μου δράσεως». Καὶ καταλήγοντας τόνισε μὲ ἔμφαση «ἐν τῇ ἑνοτητι καὶ ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ἡγεσίαν τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, θὰ δυνηθῶμεν, εἰς πεῖσμα ὅλων τῶν ἐχθρῶν τῆς Νήσου ἡμῶν καὶ παρὰ τὰς οἱασδήποτε ἔξωθεν ἢ ἔσωθεν ἀντίξοους περιστάσεις, νὰ φυλάξωμεν ἑλληνικὴν καὶ ἀκέραιαν τὴν Νῆσο ταύτην, μέχρις οὗ δημιουργηθῶσιν αἱ κατάλληλοι συνθῆκαι ἵνα ἀκεραίαν καὶ ἑλληνικὴν παραδώσωμεν ταύτην εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος» [«Ἀπόστολος Βαρνάβας» 3-4 (1974) σελίδες 110-112].

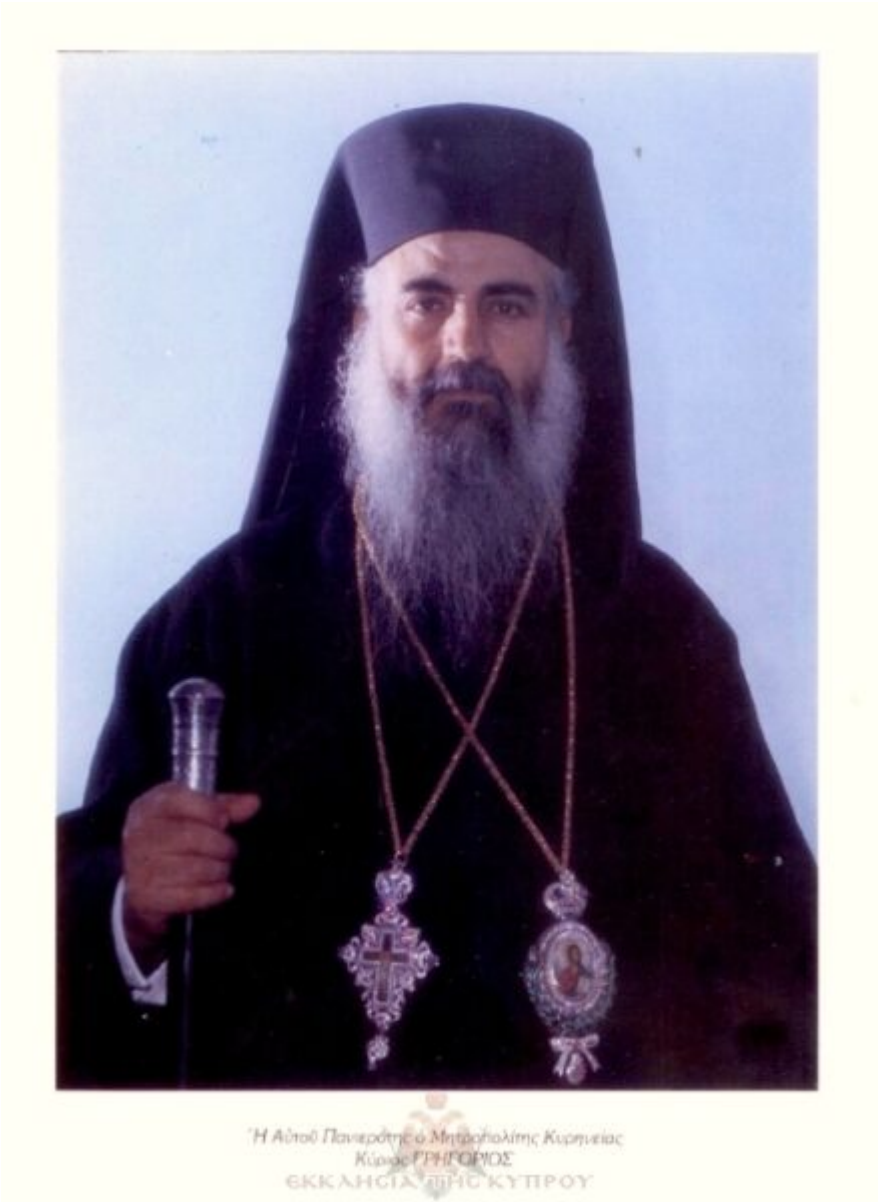

Τὴν ἴδια ἡμέρα τὸ ἀπόγευμα, μὲ παλλαϊκὸ ἐνθουσιασμὸ καὶ βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια ἔγινε ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ νέου Μητροπολίτου στὸν θρόνο τοῦ Ἁγίου Θεοδότου Κυρηνείας (314-324 μ.Χ.), στὸν Μητροπολιτικὸ ναὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ ἀργότερα στὸ Μητροπολιτικὸ Μέγαρο Κυρηνείας (τὸ ὁποῖο σήμερα «φιλοξενεί» το στρατηγεῖο τῶν κατοχικῶν στρατευμάτων). Τὸν συνόδευαν ὅλοι οἱ Μητροπολίτες καὶ ὁ Χωρεπίσκοπος Σαλαμίνος. Κατὰ τὴν τελετὴ τῆς ἐγκαθιδρύσεως προσφώνησε τὸν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κυρηνείας ὁ τότε Μητροπολίτης Πάφου καὶ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος θέλοντας νὰ ἐπισημάνει τὰ καθήκοντα καὶ τὴν εὐθύνη τοῦ ἐπισκόπου ἀπέναντι στὸ ποίμνιό του, τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Πατρίδα, τόνισε καὶ τὰ ἑξῆς προφητικὰ λόγια «...ἀγαπητὲ ἐν Κυρίω ἀδελφέ, ὡς Ἱεράρχης τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καθῆκον ἔχεις καὶ ἕτερον: ... Ὀφείλεις νὰ κηρύττης ἀγάπην καὶ προσήλωσιν εἰς τὸν Χριστὸν πρωτίστως, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα τῶν πατρίδων, τὴν Ἑλλαδά. ... Μὴ λησμόνει, ὅτι διάδοχος καθίστασαι Ἱεραρχῶν ἡρώων καὶ μαρτύρων, τῶν

Λαυρεντίου (1821) καὶ Μακαρίου Β΄(ὁ μετέπειτα ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, 1950), οἵτινες τὴν ζωὴν αὐτῶν προσήνεγκον θυσίαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Πατρίδος. Τοῖς ἴχνεσιν ἐκείνων ἀκολουθῶν, ἕτοιμος ἔσο νὰ προκινδυνεύσης ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς ἑλληνικῆς ταύτης Νήσου, διερχομένης σημέρον ἀποφασιστικὴν καὶ κρίσιμον περίοδον, καθ'ὅσον ἔξωθεν ἀπειλεῖται ὑπὸ βάρβαρων ἐχθρῶν καὶ ἀλλοθρήσκων, καὶ ἔσωθεν ὑποσκάπτεται ὑπὸ διασπαστῶν καὶ πατριδοκαπήλων» [«Ἀπόστολος Βαρνάβας» 3-4 (1974) σελίδες 118-119].

Ἀπαντώντας, ὁ νέος Μητροπολίτης ὑποσχόταν μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Οὐ μόνον δὲ ταῖς ἀπὸ γλώττης νουθεσίας, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου μου βίου χειραγωγίαις τε καὶ ὁδηγίαις τοῖς πάσι τύπος τῆς χριστιανικῆς πολιτείας γινόμενος, "μὴ δίδων μῶμόν τινὰ κατὰ τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως", ἀπροσκόπτος φανήσομαι τοῖς πάσι καὶ τὴ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, "ἵνα τοὺς πάντας ἢ τοὺς πλείους κερδήσω καὶ προσάξω Χριστὼ"» [«Ἀπόστολος Βαρνάβας» 3-4 (1974) σελίδα 125].

Μόνο τέσσερις περίπου μῆνες ἐπέτρεψε ὁ Θεὸς νὰ παραμείνει στὸν τόπο ὅπου Ἐκεινὸς καὶ ἡ ψῆφος κλήρου καὶ λαοῦ, τὸν τοποθέτησαν ὡς πρῶτο τὴν διακονία καὶ τὴν τάξη τῆς Μητροπόλεως Κυρηνείας. Μετὰ τὸ ἀχαρακτήριστο πραξικόπημα (15-7-1974) κατὰ τῆς Δημοκρατίας καὶ τὴν βάρβαρη τουρκικὴ εἰσβολὴ (20-7-1974) ἐκτοπίστηκε καὶ προσφυγοποιήθηκε μαζὶ μὲ ὁλόκληρο τό ποίμνιό του, στὶς ἐλεύθερες περιοχὲς τοῦ νησιοῦ. Μαζὶ ὅλος ὁ λαός, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἐθνάρχη Μακάριο, ἄρχισε ὁ πολύπλευρος ἀνορθωτικὸς ἀγώνας. Ἐνῶ ἀρχικὰ ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Κυρηνείας φιλοξενήθηκε στὸ Μετόχιο τῆς Ι. Μονῆς Κύκκου στήν Λευκωσία, ἀργότερα μεταφέρθηκαν προσωρινά τά Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυρηνείας στὸ ἀρχιεπισκοπικὸ Μέγαρο, ὅπου καὶ ἡ νέα προσωρινὴ κατοικία τοῦ Μητροπολίτου μέχρι σήμερα.

Ἦταν καὶ εἶναι γενναῖες οἱ προσπάθειες τῆς Μητροπόλεως νὰ κρατηθεῖ τὸ ποίμνιό της ἑνωμένο πέρα καὶ πάνω ἀπὸ κάθε εἴδους διχόνιες τοῦ παρελθόντος. Ἔπειτα, νὰ μένει ἄσβεστη μέσα του ἡ φλόγα τῆς ἐπιστροφῆς, ἡ νοσταλγία τῆς πατρικῆς γῆς καὶ τό ὅτι ἀργὰ ἢ σύντομα καὶ πάλι θὰ ξαναζήσει καλὲς καὶ εἰρηνικὲς μέρες στὰ καταπράσινα χωριὰ καὶ τὴν θαλασσοφίλητη πόλη του. Αὐτὸ βέβαια καὶ δικαὴς πόθος κάθε πρόσφυγα Ἕλληνα ἀπὸ ὁποιοδήποτε μέρος καὶ ἂν κατάγεται, τῆς κατεχόμενης Κύπρου. Σὲ κάθε εὐκαιρία: σὲ ἐκκλησίασμα, ὅπου λειτουργοῦσε ἢ χοροστατοῦσε, σὲ συναντήσεις ποὺ εἶχε μὲ δημόσια πρόσωπα καὶ ἀκόμη κληρικοὺς ἢ ἁπλοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐπαρχίας του, δὲν κουραζόνταν, ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Κυρηνείας Γρηγόριος νὰ τονίζει τὴν ἐμμονὴ καὶ ἐπιμονὴ τῶν προσφύγων στὴν ἐπιστροφὴ στὴν κατεχομένη πατρίδα.

Τὸν τελευταῖο καιρό, ὅμως ὁ Θεὸς δοκίμασε τὸν μακαριστὸ ἐπίσκοπο μὲ

προβλήματα ὑγείας, «ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίω» (Σόφ. Σολομ. Γ΄6), μέχρι τὴν ἀναχώρησή του γιὰ τὴν αἰωνιότητα.

Ἐμεῖς ποὺ ἔδωσε ὁ Θεός, ἔστω καὶ γιὰ λίγο, νὰ συνεργαστοῦμε μαζί του, νὰ γνωρίσουμε καὶ εὐργετηθοῦμε ποικιλότροπα ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Γρηγόριο ἐπαναλαμβάνουμε τὴν ὑπόσχεση τοῦ Μακαριώτατου κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἐξόδιας ἀκολουθίας: «Πορεύου», σεβαστὲ ἐν Χριστῷ Πατέρα μας, «ἐκ τῆς κοιλάδος ταύτης τοῦ κλαυθμῶνος καὶ εἰρήνευε ἐν τῇ αἰωνιότητι. Ἔσο ὅτι ἡμεῖς οὐ μή ἐγκαταλείψωμεν τὸ προσφιλές σου ποίμνιον ἀλλὰ θὰ ἀγωνιζόμεθα ἀκαταπαύστως, ἡμέρας καὶ νυκτός, ἄχρι τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας τῆς ἐπανόδου τούτου εἰς τὰς πατρογονικάς αὐτοῦ ἑστίας, ἄχρι τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ μᾶς καταξιώση ὁ Κύριος ἐλεύθεροι νὰ τελέσωμεν τὸ μνημόσυνόν σου εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Μητροπόλεώς σου, εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Ἀρχαγγέλου εἰς Κυρήνειαν» (ἐφημερίδα «Φιλελεύθερος», 30-1-1994). Καὶ προσευχόμαστε μὲ τὴν σιωπή μας: Γρηγορίου Ἀρχιερέως αἰωνία ἡ μνήμη!

Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
[Ἔτος ΟΑ΄ (1994), σσ. 116-118]